

bedre end årelang kandidatstatus ville fremme udviklingen i demokratisk retning.

Ved vurderingen af resultaterne af udvidelsen kan peges på to positive aspekter. Det ene er nationale, folkevalgte og ofte fremtrædende repræsentanternes kontinuerlige deltagelse i plenarmøder og komitéarbejde i Europarådets Parlamentariske Forsamling. Det andet aspekt er inddragelsen af nationale ressortmyndigheder i det nære, saglige samarbejde under Europarådet, ofte på grundlag af bindende retsakter. Det drejer sig her om mærkbart positive påvirkninger på væsentlige lovgivnings- og forvaltningsområder i de nye medlemsstater.

Europarådets programmer til støtte for opbygning og funktion af demokratiske institutioner og retsorganer er langt fra at leve op til forventningerne fra topmødet i Wien i 1993. Det er åbenbart, at de faktiske retsforhold i en række medlemslande, også i andre end de senest tilkomne, er så fjernt fra Europarådets høje standarder, at næppe noget støtteprogram i sig selv kan bringe forholdene på niveau inden for en kortere tidsramme. Alligevel er det skuffende, at denne del af Europarådets programmer kun udgør en beskedne del af sekretariatets budget (ca. 77 mill FF eller 7,4% i 1999) og beskæftiger en endnu mindre andel af sekretariatets personale. Indenfor disse beskedne rammer yder Europarådet støtte til forberedelse af lovgivning, opbygning af retsvæsen, f.eks. ved træningsprogrammer for dommere og politi, og diverse demokratistøtte iøvrigt i godt 20 lande.

Den såkaldte Venedig Kommission af uafhængige retsekspertter blev oprettet i 1990 med henblik på at bistå især ansøgerlandene og de nye medlemslande med forberedelse af forfatninger, valglove og andre retsakter til styrkelse af demokratiske institutioner, herunder lokalt demokrati. Blandt de seneste bidrag er et forslag til hovedelementer i en eventuel ny status for Kosovo. Kommissionen er oprettet som en partiel overenskomst under Europarådet og har sit eget budget. Danmark bidrager aktivt hertil. Det kan i den forbindelse oplyses, at Danmark i Kommissionen er repræsenteret ved højesteretsdommer Asbjørn Jensen.

Medlemmer af Europarådets parlamentariske forsamling og af Kommunalkongressen deltager - ofte i samarbejde med OSCE - i observation af valg i ansøgerlande samt i medlemslande, hvor den demokratiske proces er under pres, i 1997-98 f.eks. Albanien, Makedonien, Armenien, Azerbajdjan og Bosnien-Herzegovina.

Andre aktivitetsområder

I det følgende omtales en række af Europarådets øvrige aktiviteter. Opregningen er ikke udtømmende. Eksempelvis indgår hensynet til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder i videst muligt omfang i erfaringsudvekslingen og anbefalingerne på relevante aktivitetsområder.

På hovedområderne for det løbende samarbejde mellem Europarådets medlemslande er nedsat styringskomitéer (p. t. 14). Heri deltager regeringsrepræsentanter og sagkyndige fra pågældende ressortministerier, som bl.a. forbereder alle udkast til konventioner, tillægsprotokoller og rekommandationer. Ministerkomitéen indhenter i vid udstrækning udtalelser fra de relevante styringskomitéer til forslag og henstillinger, som modtages fra Den parlamentariske Forsamling.

Bekæmpelse af tortur

Den europæiske Konvention til Forebyggelse af Tortur og Umenneskelig eller Vanærende Behandling eller Straf fra 1987 er baseret på artikel 3 i EMRK. Konventionen er ratificeret af samtlige medlemslande.

En særlig ekspertkomité, CPT, (Committee for the Prevention of Torture) søger at forebygge, at der opstår situationer, hvor frihedsberøvede personer udsættes for tortur m.v. Ekspertkomitéen foretager periodiske og »ad hoc« besøg på steder, hvor personer er berøvet deres frihed, herunder fængsler, politistationer, militærforlægninger og psykiatriske hospitaler, og foreslår om nødvendigt forbedringer i beskyttelsen af disse personer. Konventionen er baseret på et samarbejdsprincip, og komitéens rapporter fra besøgene i de enkelte lande er fortrolige, medmindre vedkommende stat selv giver afkald på fortrolighedskravet. I praksis giver de fleste lande efter en vis tid tilladelse til offentliggørelse. Tyrkiet er dog en undtagelse, og de nordiske lande har ved flere lejligheder henstillet til Tyrkiet, at det følger eksemplet fra de andre lande. I slutningen af februar 1999 gav Tyrkiet tilladelse til offentliggørelse af den seneste CPT-rapport.

Hvis ekspertkomitéen skønner, at et land undlader i tilstrækkeligt omfang at samarbejde med komitéen eller at følge dennes anbefalinger, kan komitéen med to trediedeles flertal beslutte at fremsætte en offentlig udtalelse herom. Ekspertkomitéen har i december 1992 og i december 1996 benyttet sig af denne adgang i forhold til Tyrkiet.